

**КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
УНІВЕРСИТЕТУ КОРОЛЯ ДАНИЛА**

Циклова комісія з юридичних дисциплін

**ПРОГРАМА
комплексного державного екзамену
з навчальних дисциплін «Теорія держави і права», Конституційне право»,
«Кримінальне право України (загальна частина)»**

овітньо-професійної програми «Право»
початкового рівня вищої освіти – молодший спеціаліст

Галузь знань 08 “Право”
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 081 “Право”
(шифр і назва спеціальності)

м. Івано-Франківськ –2018

ББК 679
К-87
УДК 343

Програма комплексного державного екзамену з навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Кримінальне право України (загальна частина)», галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівня – молодший спеціаліст. – Коледж ПВНЗ Університету Короля Данила, 2018 р. – 34 с.

Укладачі:

Голова циклової комісії з юридичних дисциплін, к.ю.н., доц. Лотоцький М.В.,
завідувач кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., доц. Гуменюк Т.І.
проректор з наукової роботи, к.ю.н., доц. Острогляд О.В.

Рецензент:

к.ю.н., доц. Жукевич І.В.

Програма комплексного державного екзамену обговорена та рекомендована до затвердження на засіданні циклової комісії з юридичних дисциплін.

Протокол № 8 від 15 квітня 2018 р.

Обговорено і схвалено на засіданні Науково-методичної ради Коледжу ПВНЗ Університету Короля Данила.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальні дисципліни «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Кримінальне право» – спеціальні юридичні дисципліни, які передбачені навчальним планом для обов'язкового вивчення в системі юридичних дисциплін та належать до фундаментальних і профілюючих, з яких передбачено складання комплексного Державного екзамену.

Комплексний Державний екзамен в Коледжі Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького є тим відповідальним етапом, що завершує підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст».

Складання державних екзаменів вимагає від студентів-випускників врахування певних особливостей цієї останньої стадії навчального процесу в Коледжі. На відміну від інших форм навчання (семестрових екзаменів, заліків, курсових робіт) студенти не мають вичерпного досвіду з підготовки та складання цього екзамену.

З метою допомоги студентам у підготовці до складання комплексного Державного екзамену цикловою комісією з юридичних дисциплін спільно із кафедрами університету розроблено програму курсу дисциплін, які виносяться на Державний екзамен. Вона містить розділи, теми, основні терміни предмета, в рамках яких і формуються питання до екзамену.

Державний екзамен складається Державній екзаменаційній комісії і проводиться за білетами. Члени комісії вислухавши відповідь, у разі необхідності можуть поставити додаткові та уточнюючі питання.

Досвід прийому державних екзаменів свідчить про наявність таких найбільш поширених та типових недоліків, що стосуються знань і практичних навичок студентів

1. У відповідях на екзаменах досить часто залишаються поза увагою важливі зміни і доповнення в чинному кримінальному, цивільному та сімейному законодавстві України, що внесені за останній час.

2. В окремих випадках спостерігається недостатнє засвоєння загальнотеоретичних положень з теорії держави і права, окремих правових інститутів з вказаних дисциплін, невміння використовувати їх при розв'язанні практичних завдань, які є складовою частиною державного екзамену.

3. У відповідях на питання, слід зазначити такі недоліки: поверхневий юридичний аналіз питання, без вказівок на їх конкретні законодавчі акти і спеціальні юридичні норми, неспроможність чіткого розмежування окремих суміжних понять, термінів, недостатня аргументація дискусійної проблеми та відстоювання власної точки зору.

4. Наявність певних труднощів при характеристиці органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, питань спадкового права тощо.

5. Недостатнє використання слухачами відповідних положень керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України, навчально-методичної та монографічної літератури.

Таким чином, щоб запобігти перерахованим недолікам і не допустити інших, треба обов'язково дотримуватись таких положень:

1. При підготовці до екзамену важливо нарівні з лекціями використовувати підручники, а також програму курсу. Програма допоможе і на самому екзамені. Важливо зрозуміти, що вона складається за певними правилами та має свою логіку викладення навчального матеріалу, структурою, в якій кожний розділ, тема займають чітко відведене місце і відіграє конкретну роль.

2. Правильна побудова і повнота відповіді щодо питань потребує, насамперед, користуючись навчальною програмою, визначити місце питання у системі навчальної дисципліни, тобто встановити, до якої теми воно відноситься. Потім необхідно сформулювати саме положення, вказавши, чи визначене воно в законі (наприклад, поняття співучасті у злочині – ст.26 КК України), чи дається в керівних роз'ясненнях Пленуму Верховного Суду України або сформульовано теорією кримінального права. Після цього необхідно розкрити зміст, ознаки та значення поняття чи положення.

3. Відповідаючи на конкретне запитання на екзамені, необхідно виходити з принципу плюралізму, згідно з яким допускається різноманіття думок. Це означає, що студент має право вибирати з дискусійної проблеми будь-яку точку зору, але за умов її достатньої аргументації.

4. При вирішенні задачі необхідно не лише дати нормативне обґрунтування запропонованої відповіді, а також (наприклад з кримінального права) повний юридичний аналіз розглянутого злочину за схемою: об'єкт злочину, об'єктивна сторона, матеріальний чи формальний склад, суб'єктивна сторона і суб'єкт. Якщо є необхідність потрібно назвати їх ознаки та розкрити зміст.

Критерії оцінювання знань

Оцінюючи знання студентів, які складають екзамен, Державна екзаменаційна комісія керується критеріями, що розроблені МОН України.

«відмінно» – якщо студент глибоко і в повному обсязі засвоїв увесь програмний матеріал, вичерпно та послідовно, грамотно і логічно його висвітлює, тісно пов'язує теорію з практикою, вільно володіє навичками аналітичної роботи, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускаючи помилок;

«добре» – якщо студент твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей у відповідях на запитання, може правильно пов'язати теоретичні положення з практикою та володіє необхідними навичками при виконанні практичних завдань;

«задовільно» – якщо студент засвоїв тільки основний програмний матеріал, але не знає окремих подробиць, припускається під час відповіді неточностей та недостатньо правильних формувань, порушує послідовність у викладенні матеріалу та вагається при виконанні завдань;

«незадовільно» – якщо студент не знає основної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок при відповіді, не орієнтується у чинному законодавстві та з великими труднощами частково виконує практичне завдання.

ЗМІСТ КУРСУ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. Предмет, метод і функції теорії держави та права. Система

юридичних наук і місце в ній теорії держави та права.

Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями. Методологічне значення теорії держави та права.

Загальнонаукові, спеціальнонаукові і приватнонаукові методи дослідження державно-правових явищ. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу та право /енциклопедія права, філософія права, загальна теорія держави та права/. Загальнотеоретична юридична наука в Україні.

Значення вивчення теорії держави та права для підготовки співробітників органів внутрішніх справ. Система учбового курсу теорії держави та права.

Тема 2. Взаємозв'язок і взаємодія суспільства, держави та права

Поняття суспільства як найбільш значної соціальної системи, його структура. Суспільно-економічні формації, їх види. Соціальні суб'єкти та їх види.

Поняття держави, її співвідношення з суспільством. Держава і економіка. Держава і політика. Держава і нації. Держава і природа. Регулювання суспільних відносин: поняття і види. Поняття права. Право і держава. Право і економіка. Право і політика. Право і особа.

Тема 3. Поняття, походження і сутність держави

Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві.

Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства.

Правова держава та її основні ознаки.

Тема 4. Держава і політична система суспільства. Держава і політична система України

Політична система суспільства, її основні функції та елементи. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі. Політична і державна влада. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи.

Суверенітет держави і його зв'язок з суверенітетом народу і національним суверенітетом. Особливості положення держави в політичній системі України.

Тема 5 . Функції держави. Роль органів внутрішніх справ України у здійсненні державних функцій

Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян.

Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави.

Тема 6. Форми держави

Поняття форми держави. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси.

Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості.

Поняття державно-правового режиму. Види державно-правових режимів. Особливості елементів форм Української держави.

Тема 7. Механізм держави.

Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види.

Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії.

Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави.

Тема 8. Основні сучасні концепції держави

Питання держави в концепції солідаризму. Доктрина держави загального благоденства. Основні ідеї марксистського вчення про державу. Питання держави в програмах сучасних соціалістичних і соціалдемократичних партій.

Трактовка держави і її ролі у концепціях плюралістичної і елітарної демократії. Шляхи розвитку сучасної держави в теорії конвергенції.

Тема 9. Поняття, походження і сутність права

Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Історичні типи права.

Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика.

Функції права. Спеціально-юридичні функції права. Об'єктивне і суб'єктивне право: поняття, загальна характеристика.

Тема 10. Система права і система законодавства. Система законодавства України

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості.

Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика.

Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права.

Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація і інкорпорація.

Тема 11. Норми права та інші соціальні норми

Поняття соціальних норм. Види соціальних норм і їх особливості.

Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Норма права і стаття нормативно-правового акту.

Види, структура і ефективність норм права. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.

Тема 12. Правоутворення та форми (джерела) права

Поняття правоутворення. Правотворчість як особлива форма соціального управління. Суб'єкти, принципи і стадії правотворчості. Правотворчість і юридична техніка.

Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та по колу осіб.

Тема 13. Реалізація норм права. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.

Поняття, форми і методи реалізації норм права. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права.

Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкт і стадії застосування норм права. Сутність і значення тлумачення норм права. Суб'єкти, види і способи тлумачення норм права. Акти застосування норм права. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону.

Тема 14. Правові відносини.

Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Склад і зміст правовідносин.

Поняття и види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність.

Поняття та види суб'єктів правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація.

Тема 15. Правова поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність

Правова поведінка: поняття, ознаки, структура. Види і співвідношення з іншими видами соціальної поведінки.

Поняття і ознаки правомірної поведінки. Правові наслідки правової поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту.

Правопорушення: поняття і ознаки. Види правопорушень. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.

Тема 16. Державна дисципліна, законність, правопорядок та суспільний порядок.

Поняття дисципліни і її види. Державна дисципліна: поняття і форми виявлення (трудова, планова, фінансова, виробнича і т.п. дисципліна).

Поняття законності і її зміст. Принципи законності. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності. Суспільний порядок і правопорядок: поняття, зміст і співвідношення.

Тема 17. Правова свідомість, правова культура та правове виховання

Право. Правосвідомість і духовне життя суспільства. Структура правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія, їх співвідношення.

Джерела формування правосвідомості, роль соціальної практики у цьому процесі.

Правова культура: поняття і структура. Зв'язок правової культури з правосвідомістю, шляхи формування правової культури. Поняття, зміст і форми правового виховання.

Тема 18. Правове регулювання та його механізм

Поняття і форми правового впливу на суспільні відносини.

Правове регулювання: поняття, предмет, метод, межі. Стадії процесу правового регулювання. Типи правового регулювання.

Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Ефективність механізму правового регулювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: Навч. посіб. / Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін. / За заг. ред. Є.О. Гіди. –К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Коталейчук С.П. Теорія держави та права : Навч. посіб. для підготовки до іспитів [для студ. вищ. навч. закладів] / С.П. Коталейчук, П.Я. Пісной. – К. : КНТ, 2011. – 560 с.

3. Основи публічної політики та управління. Навч. посібник / За заг. ред. С.О. Телешуна. – К.: НАДУ, 2011. – 310 с.
4. Васечко Л. Національне право в умовах глобалізації / Л. Васечко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 1. – С. 68-70.
5. Гелей С. Політико-правові системи світу / Гелей С., Рутар С., Кендус О. – Л., 2002. – 224 с.
6. Євграфова Є. Доктрини та концепції у правовій системі України: форми і сфери застосування / Э. Эвграфов // Право України. – № 5. – 2010. – С.77-85.
7. Журавський В.С. Етапи гармонізації законодавства України із європейським законодавством / В.С. Журавський // Держава і право. – 2002. – Вип. 16. – С. 399-401.
8. Корчевна Л. Українське право і романсько-германська традиція / Л. Корчевна // Право України. – 2004. – № 5. – С.19-22.
9. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові аспекти та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичний аспект) / Л.А. Луць. – К., 2003. – 324 с.
10. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні / Н.М. Оніщенко. – К., 2002. – 131 с.
11. Політико-правова система України [Текст]. Вип. II / Ред. В.В. Болгов и др.: Медіа центр : Новий світ, 2004. – 303 с.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДИСЦИПЛІНИ

Держава – особлива політико-територіальна організація класового суспільства, що має суверенітет, спеціальний апарат управління і примусу і здатна надавати своїм велінням загальнообов'язкової сили.

Державна влада – здатність одного суб'єкта нав'язувати свою волю іншим суб'єктам у сфері управління справами держави і суспільства шляхом використання можливостей державного апарату.

Державний (державно-правовий) режим – сукупність форм і методів здійснення державної влади, обсяг та рівень реальності прав і свобод громадян та рівень їх участі в управлінні справами держави і суспільства.

Дієздатність – обумовлена нормами права здатність суб'єкта своїми діями набувати і здійснювати суб'єктивні права та юридичні обов'язки.

Галузь права – складова частина системи права, відносно самостійна сукупність його норм, об'єднаних загальністю предмета і метода правового регулювання.

Закон – нормативно-правовий акт, який регулює найважливіші суспільні відносини, приймається колегіальним представницьким органом державної влади (парламентом) або всенародним голосуванням (референдумом) і має вищу силу порівняно з іншими нормативно-правовими актами.

Законність – правовий режим суспільних відносин при якому забезпечується точне і неухильне здійснення законів та інших нормативно-правових актів; створено і функціонує ефективний контроль за неухильною реалізацією правових приписів, а винні у здійсненні правопорушень притягаються до юридичної відповідальності.

Застосування норм права – спрямована на реалізацію норм права і здійснювана у спеціально встановлених формах державно-владна, творчо-організуюча діяльність державних органів і уповноважених державою інших суб'єктів з метою вирішення конкретної справи шляхом видання індивідуальних правових приписів (правозастосовчих актів).

Зміст права – закріплені в нормах права приписи, що встановлюють права і обов'язки певних суб'єктів і правові наслідки невиконання або неналежного їх виконання чи порушення процедури їх реалізації (матеріальний аспект), а також приписи, що визначають процедуру реалізації цих прав і обов'язків (функціональний аспект).

Інститут права – сукупність норм права певної галузі чи підгалузі, що регулює конкретний вид чи сторону однорідних суспільних відносин.

Історичний тип держави і права – обумовлена пануючими у країні на певних етапах її розвитку виробничими відносинами сукупність рис та ознак держави і права, що зумовлюють їх соціальну сутність, тобто спрямованість на задоволення інтересів та потреб тієї або іншої соціальної групи (класу).

Кодекс – закон, у якому об'єднуються й систематизуються правові норми, що регламентують певну сферу суспільних відносин.

Метод правового регулювання – обумовлений особливостями предмету правового регулювання засіб дії права на суспільні відносини.

Механізм правового регулювання – сукупність правових засобів, з допомогою яких поведінка суб'єктів суспільних відносин приводиться у відповідність з правовими приписами.

Нормативно-правовий акт – прийнятий в установленому порядку компетентним суб'єктом офіційний письмовий документ, в якому в односторонньому вольовому порядку встановлюються, змінюються чи скасовуються норми права.

Нормативний припис – положення нормативно-правового акта, яке містить конкретне правило поведінки.

Норма права – обов'язкове, формально визначене правило поведінки загального характеру, що в установленому порядку приймається, змінюється, відміняється та забезпечується відповідними державними органами в межах їх компетенції.

Орган держави – особа чи структурована група осіб, які виступають від імені держави й наділені владно-державними повноваженнями, в тому числі правом застосовувати засоби державного примусу і здійснювати державно-організаторські, розпорядчі, судові та інші функції.

Політична влада – здатність окремих суб'єктів підпорядковувати своїй волі поведінку інших суб'єктів у сфері управління справами суспільства і, таким чином спрямовувати його розвиток у відповідності зі своїми потребами та інтересами.

Право (об'єктивне право) – система сформульованих або санкціонованих державою загальнообов'язкових правил поведінки загального характеру, реалізація яких забезпечується можливістю застосування заходів державного примусу.

Правоутворення – різні форми та способи виникнення і буття права, його упорядкування і розвитку.

Ретроспективна (негативна) юридична відповідальність – закріплений у законі обов'язок правопорушника зазнати з боку держави певних негативних наслідків (санкцій) за скоєне ним правопорушення.

Система права – обумовлена економічним і соціальним устроєм суспільства структура права, що виражає його внутрішню узгодженість та єдність норм права і одночасно їх поділ на галузі та інститути.

Соціальні норми – правила поведінки людей та їх об'єднань, що мають загальний характер і забезпечуються особистими переконаннями та засобами громадського або державного впливу з метою забезпечення порядку і стабільності у суспільстві.

Форма держави – сукупність існуючих у ній форми правління, державного устрою та державного (політичного) режиму.

Юридичні факти – конкретні життєві обставини, з якими норми права пов'язують настання юридичних наслідків у вигляді виникнення, зміни або припинення правових відносин.

ЗМІСТ КУРСУ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Конституційне право – галузь національного права України.

Предмет конституційного права. Конституційні норми і конституційні відносини. Джерела конституційного права. Місце конституційного права у правовій системі України.

Тема 2. Наука конституційного права.

Поняття і предмет науки конституційного права. Функції науки конституційного права. Методологія науки конституційного права. Джерела науки конституційного права. Історія становлення і розвитку науки конституційного права.

Тема 3. Конституція України.

Поняття та суть Конституції. Становлення Конституції України. Роль П.Орлика, Т.Шевченка та І.Франка в становленні ідей конституції. Створення нової Конституції України.

Тема 4. Конституційний лад України.

Поняття та суть конституційного ладу України. Визначальні риси конституційного ладу України. Конституційні основи громадянського суспільства.

Тема 5. Правовий статус людини і громадянина в Україні.

Поняття і структура правового статусу особи. Види правового статусу особи. Принципи правового статусу людини і громадянина. Удосконалення правового статусу особи.

Тема 6. Громадянство України.

Громадянство: поняття громадянства і види громадянського стану особи. Громадянство України, підстави його набуття і припинення. Органи державної влади і державні організації, що вирішують питання громадянства.

Тема 7. Фундаментальні (конституційні) права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні.

Особисті (громадянські) права і свободи людини і громадянина в Україні.

Соціально-економічні права людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи людини і громадянина. Культурні (духовні) права людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

Тема 8. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Поняття і види гарантії прав і свобод людини і громадянина. Політичні, економічні, культурні (духовні, ідеологічні) та інші загально-соціальні гарантії прав і свобод. Юридичні гарантії прав і свобод. Організаційні гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Тема 9. Виборча система України.

Конституційні форми народовладдя в Україні. Форми безпосереднього народовладдя. Вибори як форма народного волевиявлення. Види виборів і виборчих систем. Основні принципи і стадії виборів.

Тема 10. Референдуми в Україні.

Поняття і види референдумів. Нормативно-правові основи підготовки і проведення референдумів. Предмети всеукраїнського і місцевих референдумів. Основні принципи і стадії проведення референдумів. Відповідальність за порушення законодавства про референдуми.

Тема 11. Органи законодавчої влади України.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади України. Порядок її формування і строк повноважень. Склад і структура Верховної Ради. Основні функції і повноваження Верховної Ради, форми її роботи.

Тема 12. Законодавчий процес в Україні.

Поняття законодавчого процесу. Нормативно-правові основи законодавчого процесу. Стадії законодавчого процесу. Вияв законодавчої ініціативи. Обговорення законопроектів і прийняття законів. Підписання законів, їх оприлюднення і набрання ними чинності.

Тема 13. Конституційно-правовий статус народних депутатів України.

Основні засади правового статусу народних депутатів. Функції, права і обов'язки народних депутатів. Основні форми їх роботи. Гарантії депутатської діяльності. Депутатський імунітет. Дострокове припинення депутатських повноважень.

Тема 14. Конституційний статус Президента України.

Правова природа, соціальне призначення і роль інституту глави держави. Порядок виборів Президента України. Президент України, його основні функції і повноваження. Взаємовідносини Президента України з Верховною Радою і Кабінетом Міністрів України.

Тема 15. Конституційні основи виконавчої влади України.

Загальні засади побудови системи виконавчої влади. Кабінет Міністрів України. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади.

Тема 16. Конституційні основи судової влади України.

Система судової влади: конституційні принципи її побудови та функціонування. Судова влада і органи прокуратури України.

Тема 17. Прокуратура України.

Прокуратура: місце в системі державних органів, статус, законодавче закріплення. Взаємодія прокуратури з іншими правоохоронними органами України.

Тема 18. Забезпечення конституційної законності в Україні.

Поняття та зміст конституційної законності. Конституційний Суд України – державний орган забезпечення конституційності правових актів. Конституційний контроль і прокурорський нагляд.

Тема 19. Місцеве самоврядування в Україні.

Поняття місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування та принципи її побудови. Повноваження органів місцевого самоврядування. Акти місцевого самоврядування. Правові гарантії місцевого самоврядування.

Тема 20. Конституційне право України і загальні принципи міжнародного права.

Визнання пріоритету загальнолюдських цінностей і переваги загальноновизнаних принципів міжнародного права в конституційному праві України. Міжнародні договори України як частина конституційного права України. Конституційні засади ратифікації і офіційного опублікування міжнародних договорів України. Колізії конституційного права і міжнародних договорів України, порядок їх вирішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (офіційний текст) Електронний ресурс. – Режим доступу до конституції: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
2. Антологія української юридичної думки. Конституційне (державне) право / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К.: Юридична книга, 2004. – Т. 4. – 599 с.
3. Баймуратов М. А., Батанов А. Б. Курс конституционного права Украины. Общая часть: Основы теории конституционного права. Учебник / Под ред. М. А. Баймуратова и А. В. Батанова. – Х.: Одиссей, 2013. — 672 с.
4. Барабаш Г. Ю., Селіванов А. О. Конституційна юрисдикція. Підручник / Г. Ю. Барабаш, А. О. Селіванов. – Х. : Право, 2013. – 168 с.
5. Барабаш Г. Ю. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права. Монографія / Г. Ю. Барабаш. – Х.: Право, 2008. – 220 с.
6. Батанов О. В, Кампо В. М. Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб. у 2-х ч. / За заг. ред. П. Ф. Мартиненка. – Ч. 1. – К.: Знання України. 2006. – 148 с.
7. Бисага Ю. М., Гомонай В. В., Чечерський В. І. Конституційно-процесуальне право: Навч. посіб. / Ю. М. Бисага, В. В.Гомонай, В. І. Чечерський. – Ужгород: Наш рідний край, 2006. – 256 с.
8. Виборче право України. Навч. посіб. / За заг ред. В. Ф. Погорілка. М. І. Ставнійчук. – К.: Парламентське вид-во, 2003. – 383 с.
9. Георгіца А. З. Конституційно-правові інститути зарубіжних країн / А. З. Георгіца. – Чернівці: Рута. 1994. – 138 с.
10. Демків Р. Я. Конституційне право України Курс лекцій / Р. Я. Демків. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 332 с.
11. Євграфов П. Б. Конституція України: коментар змін (2004-2007). Теоретичні та практичні аспекти: Наук.-практ посіб. / П. Б. Євграфов – К.: Правова єдність, 2007. – 204 с.
12. Єловських У. О. Конституційне право України: Навч.-метод. посіб. для студ. ден. форми навч. усіх спец. ун-ту / У. О. Єловських. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 183 с.
13. Жакке Ж.-П. Конституционное право и политические институты: Учеб. пособ. / Ж.-П. Жакке / Пер. с франц. – М.: Юристь, 2002. – 365 с.
14. Кириченко Ю. Захист прав і свобод людини і громадянина Конституційним Судом України від порушень з боку вищих органів державної влади: моніторинг діяльності за 2010- 2011 роки / Ю. Кириченко. – К.: Атіка, 2011. – 48 с.
15. Кириченко Ю. Судовий захист прав і свобод людини від порушень з боку Парламенту, Президента, Уряду України / Ю. Кириченко. – К. : Атіка, 2012. – 80 с.
16. Коліушко І. Б. Конституційна реформа: збірник матеріалів Центру політико-правових реформ за 2007 – 2013 роки / І. Б. Коліушко. – К.: Москаленко О.М., 2013. – 166 с.
17. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. — Х.: Право, 2008. — 416 с.

18. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник / За загальною редакцією Ю. С. Шемшученка: У 2 т. — Т. 2. — К.: Юридична думка, 2012. — 800 с.
19. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. - 2-ге вид., змін, і доп. / Упорядник І. О. Кресіна; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2006. — 310 с.
20. Конституційне законодавство зарубіжних країн: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд. В. О. Ріяка, К. О. Закоморна. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 384 с.
21. Конституціоналізм в Україні (ідеї, концепції, доктрини): історія і сучасність: Матеріали Другої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції / Наук. конференції. — Вип. 2 / ІНПП НУ «Львівська політехніка». — Львів: ІНПП НУ «Львівська політехніка», 2013. — 74 с.
22. Олійник А. Ю. Актуальні проблеми конституційного права України Підручник / За заг. ред. професора Олійника А. Ю. — К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. — 552 с.
23. Орленко В. І. Конституційне право України: Посіб. для підготов, до іспитів / Орленко В. І., Орленко В. В. — 5-е вид., доповн. та перероб. — К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. — 156 с.
24. Рибак В. В. Депутат в українському парламенті (науково-практичний посібник) / В. В. Рибак. — К.: Парламентське видавництво, 2013. — 260 с.
25. Скрипнюк О. В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації. До десятої річниці прийняття Конституції України / О. В. Скрипнюк. — К.: Академія правових наук України, 2005. — 168 с.
26. Совгіря О. В. Конституційне право України: Навч. посібник / О. В. Совгіря, Н. Г. Шукліна. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 632 с.
27. Тацій В. Я Конституція України. Науково-практичний коментар / Редкол.: Петришин О. В. (відп. секретар), Барабаш Ю. Г. та ін. — Національна академія правових наук України. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Х.: Право, 2011. — 1128 с.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДИСЦИПЛІНИ

Абсолютне вето — це право глави держави відхилити ухвалений парламентом законопроект, внаслідок чого він автоматично знімається з парламентського розгляду і не може бути прийнятий повторно.

Ад хок (лат. ad hoc — для цього, стосовно цього, для певного випадку) — принцип парламентської практики, який дозволяє Верховній Раді України у разі необхідності прийняти рішення про одноразове відхилення від процесуальних процедур, передбачених її регламентом.

Активне виборче право — це право громадянина обирати своїх представників до органів публічної влади.

Альтернативна (невійськова) служба — це державна служба поза

збройними силами та іншими військовими формуваннями, що запроваджується замість проходження строкової військової служби і має на меті виконання обов'язку перед суспільством, на яку направляються громадяни, проходження військової служби якими є неможливим, оскільки суперечить їхнім релігійним переконанням, а самі вони належать у зв'язку з чимдо релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю.

Альтернативні законопроекти — це законопроекти, які містять положення, що регулюють однакове коло питань та повторюють за своєю суттю положення щодо регулювання одних і тих же суспільних відносин.

Апатрид—це особа без громадянства, тобто особа, яку жодна держава не вважає своїм громадянином(підданим).

Біпатрид—це особа, яка є громадянином(підданим) двох чи більше держав.

Бюджет—це затверджений у законодавчому порядку розпис доходів і видатків держави або окремої територіальної громади на певний строк, що являє собою форму утворення й використання фінансових ресурсів,необхідних для забезпечення їх завдань і функцій протягом бюджетного періоду, є їх головним фінансовим планом і централізованим фондом коштів.

Бюджетний процес — це регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему держави.

Верховна Рада України — це парламент України, що являє собою єдиний загальнонаціональний, постійно діючий, однопалатний колегіальний виборний представницький орган законодавчої влади у складі 450 народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Депутатська група — це добровільне об'єднання депутатів парламенту на позапартійній основі.

Депутатська фракція — це організована група членів політичної партії, утворена для проведення її політики в парламенті чи представницьких зібраннях місцевого рівня (депутатська група, сформована на основі партійної приналежності депутатів).

Державний реєстр виборців — це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система (банк даних), призначена для зберігання і обробки даних, які містять передбачені законом відомості, та користування ними, створена для забезпечення державного персоніфікованого обліку громадян України, які мають право голосу на виборах до органів публічної влади України.

Законодавча ініціатива — це пропозиція прийняти новий або внести зміни до діючого закону, що виходить від осіб чи установ, яким надано таке право.

Законодавчий процес — це нормативно регламентована сукупність послідовно здійснюваних дій і процедур щодо розробки, прийняття (зміни) законів та інших законодавчих актів, їх оприлюднення.

Законодавчий референдум — це референдум, на якому вирішуються питання щодо затвердження, зміни або скасування певного закону.

Імпічмент — це спеціальна процедура притягнення до юридичної (конституційно-правової) відповідальності вищої посадової особи держави у випадку вчинення такою особою державної зради чи інших злочинів.

Інавгурація — це урочиста церемонія вступу на посаду новообраного глави держави.

Кабінет Міністрів України (Уряд України) — це колегіальний орган загальної компетенції, який є вищим органом у системі органів виконавчої влади України, здійснює керівництво виконавчо-розпорядчою діяльністю цих органів, спрямовує, координує та контролює їх роботу.

Коаліція — це стійке організоване і організаційно оформлене об'єднання двох або більше депутатських фракцій чи груп з метою вироблення і реалізації ними узгоджених рішень щодо спільної позиції з питань, які розглядаються парламентом або належать до його безпосередньої компетенції здійснюються в процесі його поточної діяльності.

Мажоритарна виборча система — це система виборів, яка базується на принципі, за якого обраними вважаються ті кандидати, які одержали передбачену законом більшість голосів виборців виборчого округу, в якому вони балотувалися; решта ж кандидатів вважаються необраними.

Міністерство — це галузевий орган державного управління, що є центральним органом виконавчої влади, керівник якого входить до складу уряду.

Міністр — це посадова особа, яка є членом уряду і, як правило, очолює профільне міністерство.

Місцеве самоврядування — це особливий вид управління, реалізація гарантованого законом права територіальних спільнот громадян і органів, яких вони обирають, самостійно, під свою відповідальність і від свого імені вирішувати всі питання місцевого значення, діючи в рамках закону і виходячи з інтересів населення. В Україні місцеве самоврядування визнається гарантованим державою правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцевий референдум — це форма вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення (голосування).

Мітинг — це мирне публічне зібрання громадян з метою вияву свого ставлення чи позиції до внутрішньої чи зовнішньої політики держави, рішень органів публічної влади та їх посадових осіб і висунення вимог щодо проведення цієї політики або вжиття заходів у зв'язку з певними подіями внутрішньодержавного чи міжнародного життя.

Народний депутат України — це представник Українського народу у Верховній Раді України, обраний і уповноважений народом протягом строку своїх депутатських повноважень виконання завдання, покладені на нього законом, зокрема виражати і захищати суспільні інтереси та інтереси окремих громадян, брати активну участь у здійсненні законодавчої, установчої, контрольної, зовнішньополітичної та інших функцій парламенту України.

Нуліфікація — позбавлення правової сили певних нормативно-правових актів через процедуру їх офіційного скасування.

Об'єднання громадян — це добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод.

Обов'язковий референдум — це референдум, проведення якого є обов'язковим для вирішення визначених законом питань.

Омбудсмен — це посадова особа, уповноважена Верховною Радою України здійснювати від імені парламенту України контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Парламент — це загальнодержавний (загальнонаціональний) представницький орган державної влади, основним завданням якого є вираз волі народу шляхом прийняття законів, які регулюють найважливіші суспільні відносини, а також здійснення в межах своєї компетенції контролю за діяльністю виконавчої влади.

Парламентський комітет — це орган Верховної Ради України, який утворюється з числа народних депутатів України для здійснення за окремими напрямами законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, виконання контрольних функцій.

Парламентський контроль — це особливий вид державного контролю, який здійснюється Верховною Радою України на підставі та у межах, визначених Конституцією і законами України, що дає змогу парламентові отримувати достовірну й об'єктивну інформацію про фактичне виконання своїх обов'язків і повноважень відповідними органами влади та їх посадовими особами, належним чином реагувати на виявлені порушення і, відтак, спрямований на забезпечення конституційної законності та державної дисципліни у сферах їх безпосередньої владно-управлінської діяльності.

Пасивне виборче право — це право громадянина бути обраним до органів публічної влади.

Петиція — це право громадян направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення (клопотання) або особисто звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з питань, віднесених до їх повноважень.

Плебісцит — це узагальнене опитування громадян з метою виявити їхню думку, погляд, волю і позицію щодо соціально значущого питання державного чи громадського життя.

Пленарне засідання — це організаційно-правова форма роботи колегіальних представницьких органів публічної влади, що передбачає прийняття рішень шляхом голосування за умови наявності на них встановленого законом кворуму.

Територіальна громада — це первинна ланка місцевого самоврядування, під якою слід розуміти сукупність жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, щонають єдиний адміністративний центр.

Тимчасова слідча комісія — це колегіальний орган Верховної Ради України, що утворюється з числа народних депутатів України для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес.

Тимчасова спеціальна комісія — це колегіальний орган Верховної Ради України, який формується з числа народних депутатів України для підготовки і попереднього розгляду питань, доопрацювання проектів законів та інших актів Верховної Ради, вивчення чи дослідження питань, віднесених до компетенції парламенту, що утворюється на визначений парламентом термін і припиняє свою роботу за результатами обговорення результатів своєї діяльності у відповідних комітетах та на парламентському пленарному засіданні.

Узурпація державної влади — це насильницьке повалення конституційного ладу, незаконне захоплення державної влади, її присвоєння будь-якою партією, організацією, громадським діячем, посадовою особою чи державним органом, яким така влада або відповідний обсяг владних повноважень за конституцією і законами держави не належать, або зловживання належною їм легітимною владою з використанням в протизаконних цілях шляхом перевищення наданих законом владних повноважень.

Український народ — це сукупність громадян України усіх національностей, що визначається українською етнічною спільнотою, яка становить його більшість і є титульною нацією, виступає носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в державі, здійснює її безпосередньо і через органи публічної влади, визначає і змінює конституційний лад в Україні, є суб'єктом права власності на природні ресурси загальнодержавного значення, має своєю спільною справою захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, позиціонується в якості пріоритетного суб'єкта політичної системи українського суспільства.

Уряд — це вищий колегіальний орган виконавчої влади держави, що формується парламентом відповідно до волі представлених у його складі політичних партій, які мають встановлену законом більшість, або главою держави на його власний розсуд, або ними спільно.

Факультативний референдум — це референдум, проведення якого є одним з можливих, але не обов'язкових шляхів вирішення тих чи інших питань загальнодержавного чи місцевого значення.

Церемонія — це офіційний урочистий акт, що проводиться за встановленою правовими нормами процесуальною процедурою (церемоніалом). До офіційних державних церемоній належать, зокрема, церемонія вступу на пост новообраного Президента України тощо.

ЗМІСТ КУРСУ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)

Тема 1. Поняття, предмет, завдання і система кримінального права.

Наука кримінального права

Поняття кримінального права як самостійної галузі права і як науки – галузі правознавства (юриспруденції).

Принципи кримінального права України: загальні та галузеві.

Кримінальне право в системі права України. Кримінальне право і суміжні галузі права (кримінально-процесуальне право, кримінально-виконавче право, адміністративне право).

Система кримінального права. Загальна і Особлива частини. Наука кримінального права. Система курсу кримінального права.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Поняття закону про кримінальну відповідальність, його ознаки і значення.

Види законів про кримінальну відповідальність (Кодекс, окремі кримінальні закони, закони тимчасової дії та ін.). Структура (будова) Кримінального кодексу України. Загальна і Особлива частини КК, їх єдність і взаємозв'язок. Структура статей Особливої частини КК; диспозиції і санкції. Види диспозицій і санкцій. Кримінально-правові норми. Види кримінально-правових норм: визначальні (дефінітивні), роз'яснювальні, заохочувальні і забороняючі (норми-заборони).

Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: поняття і значення. Види тлумачення за суб'єктом: автентичне (легальне); судове; доктринальне; засоби тлумачення: граматичне, логічно-систематичне, історичне та ін. (обсяг) тлумачення: буквальне, обмежене і розширене.

Конституційні положення щодо дії закону про кримінальну відповідальність в часі і просторі. Чинність законів про кримінальну відповідальність в часі. Вступ закону про кримінальну відповідальність в силу. Обов'язкове опублікування закону про кримінальну відповідальність як необхідна умова його застосування.

Поняття часу вчинення злочину. Зворотна сила закону про кримінальну відповідальність.

Принципи чинності закону про кримінальну відповідальність в просторі, які закріплені в КК України: територіальний, громадянства і універсальний. Вилучення з-під юрисдикції українських судів осіб, які вчинили злочин на території України, але користуються дипломатичним імунітетом.

Зміст принципу громадянства. Вирішення питання про відповідальність громадян України, які вчинили злочин за кордоном. Правові наслідки засудження особи за межами України.

Зміст універсального принципу дії закону про кримінальну відповідальність. Особливості відповідальності іноземних громадян і осіб без громадянства. Видача злочинців.

Тема 3. Кримінальна відповідальність та її підстави

Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Питання про кримінальну відповідальність у науці кримінального права. Кримінально-правові відносини: їх суб'єкт та зміст. Питання про свободу волі в кримінальному праві.

Питання про юридичні підстави кримінальної відповідальності в науці і законодавстві. Дискусійні питання відносно змісту та реалізації кримінальної відповідальності.

Тема 4. Злочин і його види

Історично мінливий характер поняття злочину. Криміналізація і декриміналізація суспільне небезпечних діянь.

Визначення поняття злочину: 1) формальне; 2) матеріальне; 3) формально-матеріальне, їх суть. Поняття злочину в чинному КК України.

Ознаки злочину. Суспільна небезпека як матеріальна ознака злочину. Протиправність як формальна ознака злочину. Винність як ознака злочину; зміст, значення. Караність як невід'ємна ознака злочину.

Значення ч. 2 ст. 11 КК для поняття злочину. Питання про відмежування злочинів та інших правопорушень у науці кримінального права.

Класифікація злочинів залежно від ступеня тяжкості. Критерії класифікації.

Злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі і особливо тяжкі.

Тема 5 . Склад злочину

Поняття складу злочину і його значення. Елементи складу злочину, їх зміст, органічна єдність. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона як елементи складу злочину, їх ознаки.

Види складів злочину залежно від їх тяжкості: прості, кваліфіковані, особливо кваліфіковані, привілейовані.

Склад злочину і кваліфікація злочину. Поняття кваліфікації злочину і її значення.

Тема 6. Об'єкт і предмет злочину

Поняття об'єкта злочину. Значення об'єкта злочину в структурі елементів його складу для характеристики суспільної небезпеки злочину і його кваліфікації.

Суспільні відносини як об'єкт злочину. Класифікація (види) об'єктів злочину. Загальний об'єкт злочину. Родовий (спеціальний, груповий) об'єкт злочину. Безпосередній (конкретний) об'єкт злочину, їх значення. Основний (головний) і додатковий безпосередні об'єкти.

Поняття предмету злочину та його місце в структурі складу злочину. Відмінність предмета злочину від об'єкта злочину.

Поняття потерпілого від злочину та його кримінально-правове значення.

Тема 7. Об'єктивна сторона злочину

Поняття об'єктивної сторони злочину. Ознаки складу злочину, які характеризують об'єктивну сторону: обов'язкові та факультативні.

Суспільно небезпечна дія чи бездіяльність (діяння) як зовнішні акти поведінки людей, які вчинюються в реальній дійсності. Поняття та ознаки дії в кримінальному праві. Поняття та ознаки бездіяльності. Умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Обов'язок діяти зазначеним чином та наявність можливості виконати обов'язок, який покладено на особу.

Суспільно небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони злочину; злочини з матеріальними та формальними складами: значення такого поділення.

Причинний зв'язок в кримінальному праві та його значення. Вирішення питання про причинний зв'язок між дією чи бездіяльністю і суспільне небезпечним наслідком у науці кримінального права. Об'єктивний характер причинного зв'язку. Поділ причинного зв'язку на необхідний і випадковий, безпосередній і опосередкований причинний зв'язок та ін.

Спосіб, засоби, обставини, місце, час вчинення злочину як факультативні ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочину; їх значення. Спосіб, засоби, обставини, місце, час вчинення злочину як конститутивні (конструктивні) ознаки конкретного складу злочину; як кваліфікуючі ознаки; як обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність при призначенні покарання.

Тема 8. Суб'єкт злочину

Поняття суб'єкта злочину в кримінальному праві. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта злочину. Загальний і спеціальний суб'єкт злочину в кримінальному праві. Проблема визнання юридичних осіб суб'єктами окремих злочинів.

Загальний та знижений вік кримінальної відповідальності. Злочини, за вчинення яких в кримінальному законі встановлено знижений вік відповідальності.

Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта злочину. Поняття осудності та її значення, формула неосудності і її види. Формула неосудності за чинним КК України.

Поняття неосудності за кримінальним правом. Критерії неосудності: медичний (біологічний) і юридичний (психологічний). Ознаки медичного критерію неосудності: хронічна душевна хвороба, тимчасовий розлад душевної діяльності, слабоумство, інший хворобливий стан (розлад психіки).

Ознаки юридичного критерію неосудності. Характеристика інтелектуальної та вольової ознак юридичного критерію неосудності та їх співвідношення. Співвідношення юридичного та медичного критеріїв неосудності. Наслідки визнання особи неосудною.

Кримінальна відповідальність обмежено осудних осіб (ст. 20 КК).

Застосування примусових заходів медичного характеру до неосудних осіб, що скоїли суспільно-небезпечне діяння.

Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.

Тема 9. Суб'єктивна сторона злочину

Поняття суб'єктивної сторони злочину та її значення. Ознаки суб'єктивної сторони: обов'язкові і факультативні. Поняття вини і її значення.

Форми вини в кримінальному праві, їх значення для кваліфікації злочину і призначення покарання. Умисел і його види. Поняття прямого і непрямого умислу, їх інтелектуальні і вольові моменти (ознаки). Відміна непрямого умислу від прямого.

Мотив і мета як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Значення мотиву і мети: 1) як конститутивних ознак складу злочину; 2) як кваліфікуючих ознак; 3) як обставин, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність при призначенні покарання.

Необережність і її види. Злочинна самовпевненість та її інтелектуальний і вольовий моменти (ознаки). Відмежування від непрямого умислу. Злочинна недбалість та її об'єктивний і суб'єктивний критерії, їх значення.

Випадок (казус) як невинне заподіяння суспільне небезпечних наслідків, його відміна від злочинної недбалості.

Подвійна, складна (змішана) форма вини і її значення для кваліфікації злочину.

Поняття та види помилок в кримінальному праві. Юридична помилка, її види і вплив на кримінальну відповідальність, фактична помилка, її види і вплив на вирішення питання про кримінальну відповідальність.

Тема 10. Стадії вчинення злочину

Поняття і види стадій вчинення злочину за чинним законодавством. Готування до злочину, його поняття, об'єктивні і суб'єктивні ознаки. Види готування. Відмежування готування до злочину від виявлення наміру. Відповідальність за готування до злочину за КК України.

Замах на злочин, його поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види замаху на злочин: закінчений та незакінчений; замах на непридатний об'єкт та замах непридатними засобами. Значення такого поділу. Відмежування замаху від готування до злочину.

Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочинів в залежності від особливостей конструкції складу злочину.

Добровільна відмова при незакінченому злочині, її поняття та ознаки. Питання про добровільну відмову на стадії закінченого замаху на злочин. Діяльне каяття в здійсненні злочину. Відмінність діяльного розкаяння від добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

Тема 11. Співучасть у злочині

Поняття і значення співучасті в злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки.

Спільна участь осіб в виконанні злочину. Зміст цієї ознаки. Спільність умислу співучасників. Особливості інтелектуального моменту умислу співучасників. Значення мотиву та мети при вчиненні злочину в співучасті.

Види співучасників та їх визначення в КК. Виконавець та співвиконавець злочину. Організатор злочину. Підбурювач до злочину. Способи підбурювання. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки підбурювання. Пособник злочину. Види пособництва. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки пособництва. Відмежування: пособництва від підбурювання.

Причетність до злочину. Види причетності: переховування, недонесення, потурання (ч. 6, 7 ст. 27 КК). Відповідальність за причетність до злочину.

Форми співучасті. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією. Підстави та межі відповідальності співучасників. Залежність відповідальності співучасників від дій виконавця.

Відповідальність та кваліфікація дій співучасників при різних формах співучасті. Експрес виконавця. Види експресу виконавця. Кваліфікація дій співучасників при експесі. Невдале підбурювання та пособництво.

Добровільна відмова співучасників. Добровільна відмова виконавця. Відповідальність інших співучасників при добровільній відмові виконавця. Особливості добровільної відмови підбурювача та пособника.

Тема 12. Множинність злочинів

Поняття множинності злочинів. Одиничний злочин як структурний елемент множинності злочинів. Види одиничних злочинів: прості та ускладнені одиничні злочини (триваючі, продовжувані та складні (складові) злочини).

Види множини злочинів. Повторність злочинів та її ознаки. Види повторності: повторність злочинів, яка не пов'язана з засудженням (фактична повторність) та повторність злочинів, яка пов'язана з засудженням (рецидив). Види фактичної повторності: повторність тотожних, однорідних та різнорідних злочинів. Неодноразовість, систематичність та вчинення злочину у вигляді промислу як види повторності тотожних злочинів.

Сукупність злочинів та її ознаки. Види сукупності злочинів: ідеальна та реальна сукупність. Значення сукупності злочинів для кваліфікації злочину та призначення покарання.

Рецидив злочину, його ознаки. Види рецидиву: загальний та спеціальний, простий та складний (багаторазовий); пенітенціарний. Значення рецидиву для кваліфікації злочину і для призначення покарання.

Тема 13. Обставини, що виключають злочинність діяння

Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння. Поняття необхідної оборони. Завдання шкоди при необхідній обороні тому, хто посягає. Мета необхідної оборони - захист від суспільно небезпечних посягань. Співрозмірність необхідної оборони. Перевищення меж (експрес) необхідної оборони. Його поняття і ознаки. Уявна оборона. Диференціація відповідальності при уявній обороні.

Підстави і ознаки затримання злочинця. Вимушений характер завдання шкоди злочинцю при його затриманні. Відповідальність за заподіяння шкоди, яка не була необхідною для затримання злочинця.

Підстави і ознаки крайньої необхідності. Загрожуюча небезпека і неможливість її усунення інакше як шляхом завдання шкоди – підстави крайньої необхідності. Джерела небезпеки. Завдання шкоди інтересам так званих "третьох осіб". Вимушеність завдання шкоди в стані крайньої необхідності. Об'єктивні ознаки крайньої необхідності. Характер дій в стані крайньої необхідності. Своєчасність крайньої необхідності. Межі завдання шкоди в стані крайньої необхідності. Відповідальність за заподіяння шкоди більш значної, ніж відвернута при крайній необхідності. Відмінність крайньої необхідності від необхідної оборони і затримання злочинця.

Фізичний або психічний примус. Поняття та зміст цих обставин. Умови, за яких є наявною та за яких виключається злочинність діяння, скоєного внаслідок фізичного або психічного примусу.

Виконання наказу або розпорядження. Поняття, зміст та правове значення цих обставин. Умови, які виключають злочинність діяння внаслідок виконання наказу чи розпорядження. Кримінальна відповідальність за вчинення умисного злочину під час виконання явно незаконного наказу або розпорядження.

Діяння, пов'язане з ризиком. Поняття виправданого ризику та його зміст. Умови, при наявності яких ризик є виправданим. Відповідальність за невиправданий ризик.

Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності. Умови звільнення від відповідальності за вимушене заподіяння шкоди та умови. Кримінальна відповідальність за вчинення умисного особливо тяжкого злочину та тяжкого злочину під час виконання спеціального завдання.

Тема 14. Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття і значення звільнення від кримінальної відповідальності. Правові підстави та порядок такого звільнення.

Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.

Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Умови такого звільнення.

Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Умови та строки поручительства.

Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.

Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення строків давності, розміри цих строків та їх обчислення. Перерва та припинення перебігу строків давності. Застосування строків давності у справах про злочини, за які може бути призначене довічне позбавлення волі, а також про злочини проти миру та безпеки людства.

Тема 15. Покарання та його види

Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом. Відмінність від інших заходів державно-правового та громадського впливу.

Кара як ознака покарання. Елементи кари. Соціальна природа покарання. Мета покарання. Виправлення засуджених як мета покарання. Загальне та спеціальне попередження. Питання про відновлення соціальної справедливості як мету покарання.

Поняття, ознаки та значення системи покарань за кримінальним правом. Основні та додаткові покарання; безстрокові, строкові, та непов'язані з встановленням строків: загальні та спеціальні. Покарання, які пов'язані з виправно-трудоим впливом на засудженого.

Характеристика окремих видів покарань за чинним кримінальним законодавством України.

Штраф як вид покарання. Поняття штрафу, його розміри та порядок призначення як основного та додаткового покарання. Заміна штрафу іншими видами покарань. Наслідки злісного ухилення від сплати штрафу.

Позбавлення військових, спеціальних звань, рангу або кваліфікаційного класу за кримінальним правом. Підстави та порядок призначення додаткового покарання у вигляді позбавлення військового та спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид покарання. Підстави, порядок та строки призначення цього виду покарання. Наслідки ухилення від виконання цього виду покарання.

Громадські роботи. Поняття та зміст громадських робіт. Строки і порядок їх застосування. Наслідки злісного ухилення від відбуття громадських робіт. Особи, яким цей вид покарання не може бути призначений.

Виправні роботи без позбавлення волі як вид покарання. Зміст цього виду покарання, його строки та види. Умови заміни виправних робіт без позбавлення волі іншими видами покарань. Наслідки ухилення засудженого від відбування виправних робіт.

Службове обмеження для військовослужбовців. Умови та підстави застосування та скасування. Грошове стягнення як компонент даного виду покарання та його розміри.

Конфіскація майна як вид покарання. Підстави та порядок призначення конфіскації майна. Майно, яке не підлягає конфіскації.

Арешт як кримінальне покарання. Поняття і зміст арешту, строки і порядок його застосування. Особи, до яких арешт як вид кримінального покарання не може бути призначений.

Обмеження волі. Поняття, зміст і умови застосування обмеження волі. Строки і порядок застосування обмеження волі. Наслідки злісного ухилення від відбування покарання у вигляді обмеження волі. Особи, яким цей вид покарання не може бути призначений.

Направлення військовослужбовців, які вчинили злочин, в дисциплінарний батальйон. Підстави, порядок та строки призначення цих видів покарань. Особи, які не можуть бути направлені до дисциплінарного батальйону.

Поняття, види та строки позбавлення волі. Довічне позбавлення волі. Поняття та зміст довічного позбавлення волі. Категорія осіб, до яких не може бути призначене це покарання.

Тема 16. Призначення покарання

Загальні начала призначення покарання за кримінальним правом України.

Призначення покарання в межах, встановлених статтею (санкцією статті) закону, яка передбачає відповідальність за вчинений злочин. Значення положень Загальної частини кримінального законодавства для призначення покарання. Урахування при призначенні покарання характеру та ступеню суспільної небезпеки вчиненого злочину, особи винного і обставин справи, що пом'якшують та обтяжують відповідальність.

Призначення покарання за незакінчений злочин. Призначення покарання за злочин, скоєний у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Призначення покарання при вчиненні кількох злочинів – за сукупністю злочинів. Правила призначення покарання за сукупністю злочинів: остаточного (загального) покарання за сукупністю шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим; шляхом повного чи часткового складання. Межі призначення покарання за сукупністю злочинів, якщо хоча б один з них є умисним тяжким або особливо тяжким, або якщо хоча б за один із вчинених злочинів призначено довічне позбавлення волі. Порядок призначення, за сукупністю злочинів додаткових покарань.

Призначення покарання за кількома вироками – за сукупністю вироків. Правила призначення покарання за сукупністю вироків. Межі застосування повного чи часткового складання покарань за сукупністю вироків, коли хоча б один злочин є особливо тяжким, а також коли має місце покарання у вигляді довічного позбавлення волі. Порядок призначення за сукупністю вироків додаткових покарань. Можливість використання поглинання покарань за сукупністю вироків. Зарахування попереднього ув'язнення до строку покарання призначеного судом. Зарахування попереднього ув'язнення при призначенні видів покарання.

Тема 17. Звільнення від покарання та його відбування

Поняття та види звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від покарання особи, яка перестала бути суспільно небезпечною (ч.4 ст.74 КК).

Звільнення від відбування покарання за діяння, караність яких усунута законом (ч. 2 ст. 74 КК).

Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Іспитовий строк, його тривалість та значення. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням. Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.

Давність виконання обвинувального вироку. Строки давності та їх обчислення. Зупинка перебігу давності, обчислення строків давності при зупиненні. Перерва давності. Обчислення строків при перерв давності. Питання про застосування давності до осіб, які засуджені до довічного ув'язнення.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання: поняття та значення. Підстави та умови умовно-дострокового звільнення. Види покарань, при відбуванні яких можливе умовно-дострокове звільнення. Правові наслідки умовно-дострокового звільнення.

Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким: поняття і значення. Умови, підстави та порядок такої заміни. Правові наслідки заміни покарання. Категорії засуджених, до яких не застосовується умовно-дострокове звільнення від покарання та заміна покарання більш м'яким.

Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від відбування покарання за хворобою.

Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Тема 18. Судимість. Погашення і зняття судимості

Поняття та кримінально-правове значення судимості.

Погашення та зняття судимості як форми припинення стану судимості та умови його застосування. Обчислення строків погашення судимості.

Зняття судимості. Відміна зняття судимості від погашення судимості.

Тема 19. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування

Поняття примусових заходів медичного характеру. Підстави та мета їх застосування. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.

Види примусових заходів медичного характеру та критерії їх призначення. Продовження, заміна або припинення примусових заходів медичного характеру. Примусове лікування осіб, які вчинили злочини та мають хворобу, що становить небезпеку для життя інших осіб.

Тема 20. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх як прояв гуманізму кримінального законодавства України. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх. Призначення позбавлення волі неповнолітнім: строки позбавлення волі.

Звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Заміна кримінального покарання примусовими заходами виховного характеру. Підстави заміни. Види примусових заходів виховного характеру.

Звільнення від кримінальної відповідальності і покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Погашення та зняття судимості.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (офіційний текст) Електронний ресурс. – Режим доступу до конституції: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
2. Кримінальний кодекс України 2001 року: станом на 1 лютого 2013 року (офіційний текст) Електронний ресурс. – Режим доступу до кодексу :<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>.
3. Коржанський М.Й. Об'єкт і предмет злочину: Монографія / Коржанський М.Й. – Д.: Юрид. акад. Мін-ва внутр. справ; Ліра ЛТД, 2005. – 252 с.
4. Кримінальне право України. (Загальна частина): Підручник / Бабенко А.М., Вапсва Ю.А., Грищук В.К. та ін. / За заг. ред. О.О. Бандурки. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2011. – 378 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: Практикум : Навч. посіб. / Козаченко І.П., Костенко О.М., Матвійчук В.К. та ін. / За заг. ред. В.К. Матвійчука. – К.: КНТ, 2006. – 432 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько та ін. / За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – 5-е вид., переробл. та допов. – К.: Атіка, 2009. – 408 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. / За ред. В.В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-е вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 456 с.
8. Кримінальний кодекс України: постатейні матеріали та навчально-практичні завдання / І.П. Баглай, І.Г. Богатирьов, О.І. Богатирьова, К.Т. Кравченко, О.М. Литвинова, А.В. Савченко, Ю.Л. Сенін, О.І. Соболь / За заг. ред. І.Г. Богатирьова. – К.: Атіка, 2011. – 640 с.
9. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник / В.В. Кузнецов, А.В. Савченко: 3-є вид., перероб. / За заг. ред. Шакуна В.І. – К.: КНТ, 2011. – 320 с.
10. Кузнецов В.В. Кримінальне право України: Посіб. для підготов. до іспитів / В.В. Кузнецов, А.В. Савченко / За заг. ред. О.М. Джужи. – 4-е вид., доповн. та перероб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 304 с.
11. Науково-практичний коментар до Кримінального Кодексу України: У 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. – 964 с.
12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 5-е вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2010. – 1234 с.
13. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. вищ. навч. заклад. / Фріс П.Л. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Атіка, 2009. – 512 с.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДИСЦИПЛІНИ

Кримінальне право як галузь законодавства – це сукупність кримінально-правових норм, сформульованих і прийнятих парламентом (Верховною Радою України) як законів, які визначають підстави та принципи кримінальної відповідальності, а також те, які суспільно небезпечні діяння є злочинними і які покарання слід застосовувати до осіб, що їх вчинили.

Предмет кримінального права як галузі права – кримінально-правові відносини, що виникають у результаті вчинення злочину та застосування відповідного покарання за його вчинення.

Кримінальна відповідальність – це передбачене КК обмеження прав та свобод особи, яка вчинила злочин, що індивідуалізуються в обвинувальному вирокі суду і здійснюються спеціальними органами виконавчої влади держави.

Злочин – це передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

Склад злочину – це сукупність установлених кримінальним законом та іншими нормативними актами юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), які визначають суспільно небезпечне діяння як злочин.

Злочином з формальним складом є злочин, який не має суспільно небезпечних наслідків, а тому вважається закінченим від моменту вчинення зазначеного у законі діяння.

Злочином з матеріальним складом є злочин, закінчення якого пов'язується з настанням суспільно небезпечних наслідків.

Злочином з усіченим складом є злочин, у якому момент закінчення злочину за законом переноситься на стадію готування чи на стадію замаху.

Кваліфікація злочину є процес встановлення відповідності (тотожності) між юридично значущими ознаками злочину (фактичний склад злочину) і ознаками злочину, передбаченими КК (юридичний склад злочину), та формулювання висновку про наявність чи відсутності такої відповідності (тотожності).

Об'єктом злочину є суспільні відносини, які перебувають під охороною кримінального закону, на які посягає злочин, яким заподіюється шкода або які ставляться під загрозу заподіяння суспільно небезпечної шкоди.

Об'єктивна сторона складу злочину – це зовнішній бік злочину, що характеризується суспільно небезпечним діянням, суспільно небезпечними наслідками, причиновим зв'язком між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками, місцем, часом, обставинами, способом, а також засобами та знаряддями вчинення злочину.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу може наставати кримінальна відповідальність.

Суб'єктивна сторона – це ознаки, що характеризують злочин із внутрішнього боку.

Вина – це психічне ставлення осудної особи до скоєного нею суспільно небезпечного діяння, а в злочинах із матеріальним складом – і до його наслідків у формі умислу чи необережності.

Прямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки та бажала їх настання.

Непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки й хоча не бажала, та свідомо припускала їх настання.

Необережність є злочинною самовпевненістю, якщо особа передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, та легковажно розраховувала на їх відвернення.

Необережність є злочинною недбалістю, якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинна була й могла їх передбачити.

Готування до злочину – це підшукування чи пристосування засобів або знарядь, підшукування співучасників чи змова для вчинення злочину, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення злочину.

Замахом на злочин є вчинення особою з прямим умислом діяння (дії чи бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК, якщо при цьому злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від волі цієї особи.

Співучастю у злочині є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину.

Сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більшої кількості злочинів, передбачених різними статтями чи різними частинами однієї статті Особливої частини КК, за жоден з яких її не було засуджено.

Повторністю злочинів визнається вчинення двох або більшої кількості злочинів, передбачених тією ж статтею чи частиною статті Особливої частини КК, а також скоєння двох або більшої кількості злочинів, передбачених різними статтями КК, визнається повторним лише у випадках, передбачених Особливою частиною КК.

Рецидивом злочинів визнається вчинення нового умисного злочину особою, що має судимість за умисний злочин.

Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав та свобод засудженого.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	3-4
2. Зміст курсу комплексного державного екзамену з теорії держави і права.....	5-8
3. Рекомендована література з підготовки до комплексного державного екзамену з теорії держави і права.....	9
4. Основні терміни з курсу навчальної дисципліни «теорія держави і права.....	10-11
5. Зміст курсу комплексного державного екзамену з конституційного права.....	12-14
6. Рекомендована література з підготовки до комплексного державного екзамену з конституційного права.....	15-16
7. Основні терміни з курсу навчальної дисципліни «конституційне право.....	17-21
8. Зміст курсу комплексного державного екзамену з кримінального права України (Загальна частина).....	22-30
9. Рекомендована література з підготовки до комплексного державного екзамену з кримінального права України (Загальна частина).....	31
10. Основні терміни з курсу навчальної дисципліни «кримінальне право (загальна частина).....	32-33

Відповідальний за випуск *В.В. Книш*

Редактор *О.І. Петрів*

Комп'ютерне верстання *М.В. Януш*

Зам. № КУ-40

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.

Наклад 30 пр.

Коледж Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

76018, м. Івано-Франківськ, вул. Коновальця, 35

Редакційно-видавничий відділ університету

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи: серія КВ №17075-5845 від 08.10.2010 р.